

20. Suyarko V.A. (1990), Restoration and Real Implementation of Lenin's Principles Is the Essence of Rebuilding of Atheistic Activity in *Questions of Atheism*, Issue 26, pp. 3-9. (Rus)
21. Tancher V.K. (1988), Scientific Atheism: Problems of Theory and Tasks of Practice in *Questions of Atheism*, Issue 24, pp. 3-11. (Rus)
22. Tereshchenko Yu.I. (1991), Atheism and Political Ideology in A.N. Kolodniy & B.A. Lobovik (Eds.) *Culture. Religion. Atheism*. Naukova Dumka, Kyiv, pp. 154-169. (Rus)
23. Filonenko N.V. (1991), Cultural Revolution and Development of Mass Non-Religiosity and Atheism in the USSR in A.N. Kolodniy & B.A. Lobovik (Eds.) *Culture. Religion. Atheism*. Naukova Dumka, Kyiv, pp. 131-153. (Rus)
24. Shakhnovich M.M., Chumakova T.V. (2014), *Museum of the History of Religion of the Academy of Sciences the USSR and Russia Religious Studies (1932-1961)*, Nauka, Sankt-Peterburg, 458 p. (Rus)
25. Shakhnovich M.M., Chumakova T.V. (2016), *Ideology and Science: The Study of Religion in the Age of Cultural Revolution in the USSR*, Nauka, Sankt-Peterburg, 367 p. (Rus)
26. Ciurtin E. (2008), "Eastern Europe" in Gregory Alles (Ed.). *Religious Study: A Global View*, Routledge, London and New York, pp. 50-74.
27. Horyna B. (2005), Study of Religion: The Academic Study of Religion in Eastern Europe and Russia in Lindsay Jones (Ed.), *Encyclopedia of Religions*, Thomson Gale, pp. 8771-8775.
28. Bubík T., Hoffmann H. (Eds.), (2015), *Studying Religions with the Iron Curtain Closed and Open: The Academic Study of Religion in Eastern Europe*, Brill, Leiden, xviii+320 pp.
29. Junginger H. (Ed.), (2008), *The Study of Religion under the Impact of Fascism*, Koninklijke, Brill NV, Boston and Leiden, 663 pp.

© Кисельов Олег

Надійшла до редакції 14.08.2017

УДК 955:37.013

DOI: 10.21847/1728-9343.2017.4(150).195517

КНИШ ІННА,

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії,
Сумський національний аграрний університет

НОМАДИЧНІ ПРАКТИКИ "ВАРІЮВАННЯ МЕЖ" ЛЮДИНИ: НОМО MORTIDO vs НОМО MOBILIS

Розглянуто номадичні практики "варіювання меж" людини, яка заради виживання у гіфпросторі має обирати між станами Номо Mortido (за Паулем Федерном) і Номо Mobilis (за Джоном Уррі). З'ясовано, що номадичні практики "розширення меж" людини сприяють її прогресу, підтримують прагнення до життя і сприяють досягненню стану Номо Mobilis. Констатовано, що у "павутинні життя" (за Фрітьофом Капрою) в людини виникає "інстинкт життя" (за Іллею Мечниковим) і "рефлекс життя" (за Іваном Павловим), які неоднаково виявляються в різний час. Зауважено, що впровадження номадичних практик "варіювання меж" людини, яка прагне вижити та досягти стану Номо Mobilis, спричиняється до "розширення меж" та "виходу за межі" її тіла. Висвітлено зміст понять "мортидо", "лібідо", "катексис", "танатос" і "деструдо". Зазначено, що, коли йдеться про людину, яка прагне смерті шляхом досягнення стану Номо Mortido, передбачуваними наслідками впровадження номадичних практик "варіювання меж" є їх "звуження" і деградація аж до смерті. Наголошено, що людина не позбавляється свободи вибору між бажаними станами: бути / залишатися самою собою, вдосконалюватися, "бігти лезом", деградувати, а також прагнути життя чи смерті. Доведено, що суспільство однаково потребує й Номо Mortido, й Номо Mobilis, а завдяки номадичним практикам, які живлять інстинкт самозбереження та лібідо, Номо Mortido отримує можливість переспрямувати свій потенціал і збільшити шанси на життя, вподібнюючись до Номо Mobilis.

Ключові слова: номадичні практики; "варіювання меж" людини; Номо Mortido; Номо Mobilis; "павутиння життя"; "інстинкт життя"; "інстинкт смерті"; "рефлекс життя";-mortido; лібідо; катексис; танатос; деструдо; дискурс.

Постановка проблеми та стан її вивчення. Розмірковуючи про історію існування людства, можна впевнено стверджувати, що воно постійно намагається вижити, трансформуючи номадичні практики, які, своєю чергою, змінюють і саму людину, "варіюючи її межі". Для

того щоб вижити в гіфпросторі, людина має визначитись, який стан їй обрати: Номо Mortido (за Паулем Федерном), Номо Mobilis (за Джоном Уррі) чи інші.

Завдяки "лібідо", під яким Зигмунд Фрейд розумів "любов", людина, застосовуючи номадичні практики

сублімації, може подолати потяг до смерті та досягти стану *Homo Mobilis*. Натомість Карл Густав Юнг розглядав "лібідо" як психічну енергію, а сексуальність - як один із безлічі її можливих проявів. Також заслуговує на увагу термін "деструд", яким позначають величину енергії "мортидо" (інстинкту смерті), що входить до складу більш широкого комплексу понять і дієвих сил танатоса. Таким чином, упровадження номадичних практик "варіювання меж" людини, яка прагне смерті у стані *Homo Mortido*, призводить до "звуження меж", деградації та навіть смерті. Тут варто наголосити, що людина наділена свободою вибору щодо досягнення зазначених станів: удосконалюватися, бути / залишатися самою собою, "бігти лезом", деградувати, а також прагнути життя чи смерті.

Метою цього дослідження є розгляд номадичних практик "варіювання меж" людини для досягнення стану *Homo Mortido* чи *Homo Mobilis*, які розвиваються у гіфпросторі, та їх експлікація в соціокультурному дискурсі. Спробуємо простежити, як у "павутинні життя" (Фрітьоф Капра) виникає людський "інстинкт життя" (Ілля Мечников) і "рефлекс життя" (Іван Павлов), які неоднаково виявляються в різний час на шляху до стану *Homo Mobilis*. Це закономірно спонукає людину до "розширення" і "виходу за межі" власного тіла.

Виклад основного матеріалу. "Світ змінився, я вчуваю це у воді, вчуваю в землі, я вчуваю це у повітрі..." - вислів зі славетної епопеї "Володар Перснів" Джона Р. Р. Толкіна сучасно повніше характеризує стан сучасного світу [9], який не просто змінюється на наших очах - він змінювався раніше й продовжує змінюватися, набуваючи виразних обрисів гіфпростору. Тож постає закономірне запитання: хто житиме у новоутвореному гіфікованому середовищі? Сучасні дослідники, роблячи футуристичні прогнози щодо долі людства, передбачають або покращення життя людини, або її повне знищення як соціального виду.

Свого часу Фрітьоф Капра (англ. *Fritjof Capra*) розробив концепцію "**павутиння життя**" [2]. Він удався до спроби поєднати досягнення різних галузей наукового знання (фізики, математики, біології й соціології) та спрямувати їх на розв'язання проблем самоорганізації складних систем, розшифровку генетичного коду, передавання і використання біологічної інформації тощо. Під "павутинням життя" розуміється освоєння людиною нового для неї віртуального середовища, що є частина гіфпростору. **Гіфпростір** (*hyperspace*) - це метафорична абстракція, складова ноосфери, що поставила на межі (поки що визначеній) реальності та віртуального світу з номадичним залученням користувача і постійно перебуває в нестійкому стані. Побіжно зауважимо, що, крім гіфпростору, може бути кілька середовищ, придатних для існування людей (міркування про це викладено у наших попередніх публікаціях [4, с. 161]).

Людина повсякчас стикається із соціальними, економічними, правовими, психологічними, комунікаційними тощо проблемами. Важливу роль у їх розв'язанні можуть відіграти **номадичні практики**, тобто такі, які перебігають у рухливому середовищі та призводять не тільки до його трансформації, а й до змін у самій людині. До того ж вона може віддавати перевагу життю (*Homo Mobilis*) або смерті (*Homo Mortido*), прагнути вищуватися, залишатися собою, "бігти лезом", деградувати тощо. Упровадження номадичних практик "варіювання меж" призводить або до "звуження" людини, або до її "розширення" / "виходу за межі" тощо, як було наго-

лошено у наших раніших публікаціях [3]. Отже, завдяки номадичним практикам можна "перемкнути" людину з прагнення до смерті на прагнення до життя. Розглянемо більш докладно, яким може бути цей процес і як він відбився в сучасному науковому дискурсі.

Розпочнемо з розгляду питання про номадичні практики "варіювання меж", які зумовлюють їх "розширення" і "вихід за межі" у прагненні людини до життя.

Ілля Мечников у монографії "Етюди про природу людини" (1903) вперше вжив терміни "**інстинкт життя**" (англ. *living instinct*) та "**інстинкт смерті**" (англ. *death instinct*). У теорії ортобіозу (грец. *orthos* - прямий, правильний + *bios* - життя = здоровий, розумний образ життя) він потрактував "інстинкт життя" як синонім інстинкту самозбереження. Розглядаючи інстинкт життя як динамічну категорію, вчений припускав, що його інтенсивність із часом повільно, але неухильно зростає. Одним із проявів інстинкту життя є **фобія смерті** (від давньогрец. *φόβος* - страх, хворобливий страх), що періодично виникає в людини. За умови гармонійного, здорового перебігу життя цей інстинкт природно згасає на схилі років (після 70 - 80 років), поступаючись інстинкту смерті, що характеризується "задоволеністю вже прожитим життям і потребою небуття" [6, с. 7].

Отже, за уявленнями Іллі Мечникова, людині притаманне природне прагнення до життя (*Homo Mobilis*), що підживлюється "інстинктом життя". Цей стан має поступово міцніти, повільно "розширюючи межі" людини, й прискорювачем цього процесу є інстинкт самозбереження. Однак ситуації "звуження меж", які іноді трапляються, постійно супроводжуються фобіями, породжуючи потяг до смерті, інакше кажучи, до стану *Homo Mortido*.

Як відбувалося розгортання наукового дискурсу з приводу номадичних практик "варіювання меж" людини, покажемо на прикладі досліджень Івана Павлова. У своїй доповіді "Рефлекс смерті" (1916) він зазначав, що "інстинкт життя" - це сукупність різних рефлексів, найбільш потужними з яких є **харчовий** і **дослідницький**. Сенсом життя людини є досягнення однієї мети - його збереження і підтримання, невтомна праця того, що називається "загальним інстинктом життя" [7, с. 215-218].

На думку Івана Павлова, функцію самозбереження виконують усі досліджені ним загальні рефлекси. Серед найбільш складних безумовних він виокремив такі: 1) ті, що забезпечують індивідуальне самозбереження особистості (харчовий, захисний, агресивний, дослідницький, ігровий тощо); 2) ті, що забезпечують збереження виду (статевий, батьківський). Однак учений не вбачав у такому поділі великої практичної цінності, натомість першочерговим завданням уважав "ретельний опис і повний перелік усіх окремих рефлексів" [7, с. 237].

Отже, як бачимо, "інстинкт життя", за міркуваннями Іллі Мечникова, - це потреба жити, а у сприйнятті Івана Павлова - **рефлекс життя**. Обидва вчені дотримувалися думки про те, що і потреби, і рефлекси різняться залежно від етапу людського життя: вони мало розвинені в юності, переважають над іншими потребами у зрілому віці; натомість на схилі років людина, задоволена й навіть пересичена, непереборно відчуває огиду від самої лише думки про вічне життя.

Звернімося до розгляду номадичних практик "варіювання меж" людини, які зумовлюють їх "звуження" у прагненні до смерті та стану *Homo Mortido*, породжую-

чи концепти *мортидо*, *лібідо*, *катексис*, *танатос* і *деструдо*.

Термін "*Homo Mortido*" (потяг людини до смерті) [11] було введено у науковий обіг у 1936 році Паулем Федерном (*Paul Federn*), який не відразу й беззастережно сприйняв учення Зигмунда Фрейда про інстинкт смерті. Проте у працях "Нарцисизм у структурі Его" й "Его як суб'єкт і об'єкт нарцисизму" він засвідчив свою прихильність до ідеї дуалізму інстинктів: лібідо і деструктивного *катексису* (грец. *κάθεξις* - утримання, затримання [1, с. 850]), зумовленого інстинктом смерті. У праці про його реальність Пауль Федерн навів власний клінічний матеріал на підтвердження зазначеної концепції, водночас не зрікаючись ідеї щодо трьох основних різновидів катексису: самозбережувального, лібідозного і деструктивного, названого ним "*мортидо*".

Дещо інший зміст у цей термін вкладає Володимир Кутирьов: *Homo Mortido* прагне смерті, використовуючи штучне, технічне, на противагу лібідо як утіленню природних життєвих сил [5, с. 5]. Стрімке поширення інформаційно-комунікаційних, або, як їх тепер називають, цифрових, технологій спричиняє глибоке занепокоєння науковця долею людини й людства. У XVIII - XIX століттях, убачаючи у машинах і механізмах ворогів, люди запекло їх знищували, натомість наші сучасники із задоволенням використовують новітні винаходи, тікаючи від реальності, до якої їх, за висловом Жана-Поля Сартра, закинено, й усе більше занурюючись у віртуальний простір.

Феномен "інстинкту смерті" у середині 10-х років XX століття став предметом розгляду й Сабіни Шпільрейн, учениці Зигмунда Фрейда, який довго не визнавав її ідеї. Лише у праці "По той бік принципу задоволення" він зазначав: "Ми... дійшли до необхідності розрізняти два види інстинктів: ті, що прагнуть привести живих істот до смерті, та інші, сексуальні інстинкти, що постійно прагнуть оновлення життя і досягають цього" [8]. У сучасному психоаналізі термін "мортидо" вживається на позначення різновиду психічної енергії, джерелом якої є гіпотетичний інстинкт смерті.

На наше переконання, найбільш адекватною щодо "мортидо" (порівняно з теоріями Зигмунда Фрейда, Сабіни Шпільрейн, Володимира Кутирьова та ін.) є концепція Пауля Федерна, що враховує головний з трьох різновидів катексису - інстинкт самозбереження. Людина завжди має шанс вижити саме завдяки йому, тобто номадичним практикам "варіювання меж".

Розглянемо ще один різновид катексису - "лібідозний". Термін "*лібідо*" (лат. *libido* - бажання, потяг, пристрасть, хіть) уперше вжито у праці "Про Град Божий" Августина Блаженного. У перекладі Київської духовної академії "лібідо" потрактовувалось як "сороміцька пожадливість тілесна". З часів Зигмунда Фрейда цей термін, що став одним із ключових у психоаналізі, вживається на позначення сексуального потягу або статевого інстинкту, тобто для опису різноманітних проявів сексуальності. Зигмунд Фрейд ототожнював лібідо з платонівським Еросом, розуміючи його як енергію потягу до всього того, що охоплюється словом "любов": до осіб протилежної статі, батьків, дітей, себе, тварин, рослин, предметів тощо. Також Зигмунд Фрейд оперував терміном "лібідо" для пояснення причин психічних розладів (наприклад, неврозу), а також висвітлення психічного розвитку нормальної людини, її наукової та художньої діяльності, сублімації та ін. Тож людина, сублімуючи, може уникнути потягу до смерті, "витіснити"

його з власного життя, замінивши життєво важливими цінностями.

Дещо іншої думки щодо "лібідо" дотримувався Карл Густав Юнг, який, на противагу Зигмунду Фрейду, розумів під ним психічну енергію (інтенсивність психічного процесу) [10], а сексуальність розглядав як один із безлічі можливих проявів цієї енергії, але аж ніяк не специфічний її різновид.

"*Деструдо*" (лат. *destructio* - руйнування) - термін, уживаний у психоаналізі на позначення величини енергії "мортидо". У цьому сенсі деструдо є взірцевою протилежністю лібідо як інстинкту життя та входить до широкого комплексу понять і дієвих сил танатоса.

Саме з величини й активності деструдо в 30-х роках XX століття виводили всі суїцидальні (деструктивні) мотиви поведінки та мотивації людини. Також із зазначеними показниками пов'язували різні прояви агресивної поведінки, маючи на увазі сублімацію деструдо в інші галузі психіки. Механізм дії деструдо такий: прагнення до суїциду ("мортидо"), неминуче зіштовхуючись із інстинктом життя, що його перемагає, у вигляді негативної енергії шукає іншого виходу, спрямовуючи свою потенційно руйнівну силу на людське оточення або важливі об'єкти довкілля. Отже, "деструдо" є похідним від "мортидо", оскільки означає величину і векторну активність інстинкту смерті, а також поточний стан психіки особи (або аналізованого суб'єкта) щодо цих мотивацій.

"*Танатос*", *танат*, *фанат* (грец. *θάνατος* - смерть [1, с. 769]): 1) бог смерті у давньогрецькій міфології (син Нюкти (Ночі) та брат-близнюк Гіпноса); 2) уособлення смерті; 3) персоніфіковане втілення інстинкту смерті, несвідоме прагнення до саморуйнування і повернення до неорганічного стану, що виявляється в агресії та деструкції щодо людей і речей. Отже, танатос передбачає несвідоме прагнення людини до руйнування і смерті. На нашу думку, цю номадичну практику можна розглядати і як позитивну. Особа іноді настільки міцно "застрагає" в пастці свого розуму, що не може розірвати це замкнене коло й уникнути саморуйнування (не може позбутися, наприклад, людей, які її безсоромно використовують, алкогольної, наркотичної, тютюнової залежності тощо). Проте тут у пригоді можуть стати саме інстинкт самозбереження і номадичні практики сублімації, "варіювання" і "розширення меж" людини. Щойно вона відчуває, що починається застій, регрес і т. п., має відразу ж руйнувати в'язницю, в якій опинилася, позбуватися зайвих речей, "токсичних" стосунків, шкідливих звичок тощо. Так відходить і відмирає все непотрібне, а отже, танатос постає як конструктивний чинник. Удаючись до номадичних практик сублімації, "варіювання" і "розширення меж", людині необхідно відшукати комфортне середовище, в якому вона зможе вповні самореалізуватися.

Висновки

1. Постійно намагаючись вижити, людство трансформує номадичні практики, а вони, відповідно, змінюють і саму людину шляхом "варіювання її меж". Щоб вижити у гіфпросторі, людина має визначитись, який стан їй варто обрати: *Homo Mortido*, *Homo Mobilis* чи інші.

2. Розглянувши "павутиння життя" (Фрітьоф Капра), ми простежили зародження людського "інстинкту життя" (Ілля Мечников) і "рефлексу життя" (Іван Павлов). Ці інстинкти нерівномірно виявляються в різний час, що

спонукає людину до "розширення меж" і "виходу за межі" власного тіла, а отже, досягнення стану *Homo Mobilis*.

3. Зіставивши концепції Пауля Федерна, Зигмунда Фрейда, Сабіни Шпільрейн і Володимира Кутирьова щодо "мортидо", ми з'ясували, що перша з них є, на нашу думку, найбільш адекватною, оскільки акцентує на головному з трьох різновидів катексису - інстинкті самозбереження. Саме завдяки йому, тобто номадичним практикам "варіювання меж", людина завжди зберігає шанс вижити.

4. Аналізуючи поняття "лібідо", ми дійшли усвідомлення, що Зигмунд Фрейд розумів під ним "любов" і що людина, вдаючись до номадичних практик сублімації, може уникнути потягу до смерті та досягти стану *Homo Mobilis*. Карл Густав Юнг під "лібідо" розумів психічну енергію, розглядаючи сексуальність як один із безлічі можливих проявів цієї енергії, а не її різновид.

5. Розглянувши термін "деструдо", ми встановили, що його вживають на позначення величини енергії мортидо (або інстинкту смерті). Ми довели, що впровадження номадичних практик "варіювання меж" людини, яка прагне смерті шляхом досягнення стану *Homo Mortido*, призводить до "звуження її меж", деградації й навіть смерті. Людина вільна обирати, як чинити: вдосконалюватися, бути / залишатися самою собою, деградувати, "бігти лезом", а також прагнути до життя чи смерті.

6. Отже, маємо всі підстави стверджувати, що в суспільстві мають обов'язково існувати як *Homo Mortido*, так і *Homo Mobilis*. Використання номадичних практик, що живлять інстинкт самозбереження та лібідо, дасть *Homo Mortido* змогу переорієнтувати свій потенціал і збільшити шанси на життя, впадінючись до *Homo Mobilis*.

Кньш Інна,

*кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії,
Сумської національної аграрної університет*

НОМАДИЧЕСКИЕ ПРАКТИКИ "ВАРЬИРОВАНИЯ ГРАНИЦ" ЧЕЛОВЕКА: НОМО MORTIDO vs НОМО MOBILIS

Рассмотрены номадические практики "варьирования границ" человека, который ради выживания в гиф-пространстве должен выбирать между состояниями *Homo Mortido* (по Паулю Федерну) и *Homo Mobilis* (по Джону Урри). Выяснено, что номадические практики "расширения границ" человека способствуют его прогрессу, поддерживают стремление к жизни и способствуют достижению состояния *Homo Mobilis*. Констатировано, что в "паутине жизни" (Фритьоф Капра) у человека возникает "инстинкт жизни" (Илья Мечников) и "рефлекс жизни" (Иван Павлов), которые в неравной степени проявляют себя в разное время. Отмечено, что внедрение номадических практик "варьирования границ" человека, стремящегося к выживанию и достижению состояния *Homo Mobilis*, приводит к "расширению его границ" и "выходу за пределы" собственного тела. Освещено содержание понятий "мортидо", "либидо", "катексис", "танатос" и "деструдо". Указано, что, когда речь идет о человеке, стремящемся к смерти путем достижения состояния *Homo Mortido*, предсказуемыми последствиями внедрения номадических практик "варьирования границ" являются их "сужение" и деградация вплоть до смерти. Акцентировано, что человек не лишается свободы выбора между желаемыми состояниями: быть / оставаться самим собой, совершенствоваться, "бежать по лезвию", деградировать, а также стремиться к жизни или смерти. Доказано, что общество в одинаковой степени нуждается и в *Homo Mortido*, и в *Homo Mobilis*, а благодаря номадическим практикам, стимулирующим инстинкт самосохранения и либидо, *Homo Mortido* получает возможность перенаправить свой потенциал и увеличить шансы на жизнь, уподобляясь *Homo Mobilis*.

Ключевые слова: номадические практики; "варьирование границ" человека; *Homo Mortido*; *Homo Mobilis*; "паутина жизни"; "инстинкт жизни"; "инстинкт смерти"; мортидо; либидо; катексис; танатос; деструдо; дискурс.

ЛІТЕРАТУРА

1. Древнегреческо-русский словарь : в 2 т. / сост. И. Х. Дворецкий. - Москва : Гос. изд-во иностр. и нац. словарей, 1958. - Т. 1. А - Л. - 1045 с.
2. Капра Ф. Паутина жизни. Новое научное понимание живых систем / Ф. Капра ; пер. с англ. под ред. В. Г. Трилиса. - Киев : "София" ; Москва : ИД "София", 2003. - 336 с.
3. Книш І. В. Антропологічний тренд: усвідомлений суїцид (*homo mobilis*) / І. В. Книш // Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ : у 3 т. (19 - 21 квітня 2017, м. Суми). - Суми, 2017. - Т. І. - С. 221.
4. Книш І. В. Філософський дискурс: *rhizoma vs radix vs hyrpe* / І. В. Книш // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. - 2016. - Вип. 6 (15). - С. 157-164.
5. Кутырёв В. А. Время Mortido / В. А. Кутырёв. - Санкт-Петербург : Алетейя, 2012. - 336 с.
6. Мечников И. И. Этюды о природе человека / И. И. Мечников. - М. : Изд-во АН СССР, 1961. - 290 с. (Жанр: Медицина и Здоровье).
7. Павлов И. П. Двадцатилетний опыт объективного изучения высшей нервной деятельности (поведения) животных / И. П. Павлов ; ред., посл. и прим. чл.-кор. АН СССР Э. А. Асратяна. - Москва : Наука, 1973. - 661 с. (Классики науки).
8. Фрейд З. По ту сторону принципа наслаждения [Електронний ресурс] / З. Фрейд. - Режим доступу : <http://osp.kgsu.ru/library/PDF/398.pdf>
9. Фурсов А. И. Прощальный поклон капитализма [Електронний ресурс] / А. И. Фурсов. - Режим доступу : <http://www.apn.ru/publications/article17585.htm>
10. Юнг К. Г. Психологические типы / К. Г. Юнг ; пер. с нем. Софии Лорне ; под общ. ред. В. Зеленского. - Санкт-Петербург : "Ювента" ; Москва : Издат. фирма "Прогресс-Универс", 1995. - 718 с.
11. Federn P. Ego Psychology and the Psychoses / P. Federn. - New York : Basic Books, 1952. - 395 p.

Knysh Inna,

*PhD, Associate Professor, Department of Philosophy,
Sumy National Agrarian University*

NOMADIC PRACTICES OF A PERSON'S "VARYING BOUNDARIES": HOMO MORTIDO vs HOMO MOBILIS

The article has reviewed nomadic practices of a person's "varying boundaries": in order to survive in the hypspace, a person has to determine which condition to adopt: Homo Mortido (by Paul Federn) or Homo Mobilis (by John Urry). It has been found out that nomadic practices of a person's "boundary extension" contribute to their progress, aspiration to life and to the achievement of Homo Mobilis condition. It is stated that in the "web of life" (Fritjof Capra) a person acquires the "life instinct" (Ilya Mechnikov) and the "reflex of life" (Ivan Pavlov), which do not equally manifest themselves in different periods of human life. It has been proved that the introduction of nomadic practices of "varying boundaries" of a person, striving to live and reach the condition of Homo Mobilis, results in the "extension of their boundaries" and "going beyond" their own body. The author has studied the definitions of "mortido", "libido", "cathexis", "thanatos" and "destrudo". The author supposes that the introduction of nomadic practices of "varying boundaries" of a person who seeks to die by achieving the condition of Homo Mortido is fraught with "narrowing of their boundaries", degradation and even death. In addition to the abovementioned, the person still has an opportunity and freedom to choose (perhaps not final) the acquisition of the following conditions: to be / remain themselves, to degrade, to "run on the blade", as well as to strive for life or death. It has been assumed that both Homo Mortido and Homo Mobilis must exist in society. It has been proven that due to using nomadic practices that stimulate the instinct for self-preservation and libido, Homo Mortido will be able to refocus their potential and life chances similar to Homo Mobilis.

Key words: *discourse; nomadic practices; a person's "varying boundaries"; Homo Mortido; Homo Mobilis; "web of life"; "life instinct"; "death instinct"; libido; cathexis; thanatos; destrudo.*

REFERENCES

1. Dvoretzkiy I. Kh. (comp.) (1958), Drevnegrechesko-russkiy slovar (Ancient Greek-Russian Dictionary): Vol.1 (A - L). Moscow: Publishing House of Foreign and nat. dictionaries, 1045 ps. (rus)
2. Капра Ф. (2003), Pautina zhizni. Novoye nauchnoye ponimaniye zhivyykh sistem [The web of life. New scientific understanding of living systems]. Kyiv-Moscow: Sofiya, 336 p. (rus)
3. Knysh I. V. (2017), Antropolohichnyy trend: usvidomlenyy suyitsyd (homo mobilis). *Materials of the scientific-practical conference of teachers, graduate students and students of Sumy NAU: in 3 volumes*, Vol.1 (April 19 - 21, 2017, Sumy): pp.221 (ukr)
4. Knysh I. V. (2016), Filosofskyy diskurs: rhizoma vs radix vs hyphe. *Filosofiya i politolohiya v konteksti suchasnoyi kultury*, 6 (15): 157-164 (ukr).
5. Kutyriov V. A. (2012), Vremya Mortido. St. Petersburg: Aleteyya, 336 p. (rus)
6. Mechnikov I. I. (1961), Etudy o prirode cheloveka. Moscow: Izd-vo AN SSSR, 290 p. (rus)
7. Pavlov I. P. (1973), Dvadsatiletniy opyt obyektivnogo izucheniya vysshey nervnoy deyatel'nosti (povedeniya) zhivotnykh [Twenty-year experience of objective study of higher nervous activity (behavior) of animals]. Moscow: Nauka, 661 p. (rus)
8. Freud Z. Po tu storonu printsipa naslazhdeniya. [On the other side of the principle of pleasure]. Available at: <http://osp.kgsu.ru/library/PDF/398.pdf>
9. Fursov A. I. (2007), Proshchalnyy poklon kapitalizmu. Available at: <http://www.apn.ru/publications/article17585.htm>
10. Jung K. G. (1995), Psychological types [trans. from Germ]. St. Petersburg-Moscow, 718 p. (rus)
11. Federn P. (1952), Ego Psychology and the Psychoses. New York: Basic Books. 395 p. (eng)

© Книш Інна

Надійшла до редакції 08.08.2017